

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Falešná daň aneb Jak zcela jistě nepočítat výši škody

Nejzákladnější principy, jak vypočítávat škodu v trestním řízení, převrátilo letošní rozhodnutí Nejvyššího soudu. Obáváme se však, že šlo spíše o omyl na straně soudu, než o promyšlený zásah do doktríny.

Podle obžaloby obviněný poskytoval služby svým firemním zákazníkům a na vystavených fakturách uváděl cenu včetně domnělé DPH. Ve skutečnosti však plátcem DPH nebyl a falešnou daň si ponechával. Firemní zákazníci obviněného platili fakturované částky v domnění, že si budou moci domnělou DPH uplatnit na vstupu.

Soudy tento skutek pokládaly za trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku a **za výši škody vzaly součet domnělé DPH, jak byla nepravdivě uváděna na fakturách**. Jiným slovy výše škody měla být totožná s částkou, o kterou se zákazníkům obchod prodražil nad rámec původní dohody s obviněným. Tento právní názor – dle nás nesprávný – potvrdil Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 15. 2. 2017 sp. zn. 8 Tdo 1601/2016 o odmítnutí dovolání obviněného.

Abychom vysvětlili, proč je takový právní názor nesprávný, se musíme obrátit ke zmiňovaným základním principům.

Co to je výše škody? Výše škody je peněžní vyjádření rozdílu mezi dvěma stavy. Tedy je to výsledek srovnání dvou stavů. Jakých dvou stavů? **Protože počítáme škodu způsobenou trestným činem, musíme srovnat stav s trestným činem a stav bez trestného činu.**

Zanedbáme-li vliv jednání poškozeného a vlivy externí, které by mohly působit během páchání trestného činu, případně škody, které se nastanou až se zpožděním, pak lze tento rozdíl zjistit úplně jednoduše tím, že zjistíme hodnotu majetku poškozeného těsně před začátkem trestného činu a hodnotu majetku poškozeného těsně po dokončení trestného činu:

- 1) stav před trestným činem
- 2) okamžik zahájení trestného činu – hodnota majetku poškozeného činí X Kč
- 3) průběh trestného činu (pachatel rozbíjí věci, ukládá lup do batohu, převádí peníze z banky, ...)
- 4) okamžiku dokončení trestného činu – hodnota majetku poškozeného činí Y Kč (platí $Y < X$)
- 5) stav po trestném činu

Výše škody způsobené trestným činem spáchaným během intervalu 3) je dána peněžním vyjádřením rozdílu mezi stavy 2) a 4). Jinými slovy je to částka X minus Y.

Předpokládáme, že o tomto schématu bude panovat všeobecná shoda. S tímto schématem je však v

rozporu popsaný judikát sp. zn. 8 Tdo 1601/2016, jakož jemu předcházející rozhodnutí nižších soudů.

Tato rozhodnutí totiž nesrovnávají stav před trestným činem a stav po trestném činu. Místo toho tato rozhodnutí srovnávají stav po trestném činu (firma zaplatila falešnou DPH a nemohla uplatnit daň na vstupu) s nějakým třetím stavem (jak by obchod dopadl podle představ zákazníka, tedy kdyby firma mohla uplatnit daň na vstupu).

Srovnávat reálný koncový stav s fiktivním koncovým stavem však není cesta, jak vyčíslit škodu. K tomu je nutné, jak jsme osvětlili výše, srovnávat reálný počáteční stav s reálným koncovým stavem. Domníváme se, že soudy se v daném případě nechaly zmást tím, že DPH se jednou platit má a jednou nemá, a automaticky se bez hlubšího rozboru podstaty problému chytily tohoto čísla. Tím však porušily obecně platný postup, jak se vypočítává škoda.

Soudy tak operovaly s jakousi fiktivní škodou, která se však nerovnála škodě skutečně způsobené. Přitom v jiných případech, kde není matoucí prvek falešné DPH, se soudy k této fiktivní škodě vůbec neuchylují. Námi kritizované rozhodnutí je tak v rozporu s ustálenou judikaturou ve všech ostatních případech podvodů.

Představme si klasický podvod s výměnou valut: američtí turisté mají u sebe tisíc dolarů, které mají aktuální hodnotu 22.000 Kč. Falešný pouliční směnárník osloví turisty a nabídne jim domněle výhodnou výměnu kurzem 30 Kč/dolar. Turisté však dostanou místo bankovek o hodnotě 30.000 Kč svazek nastříhaných novin. Jak se vypočítá výše škody?

Výše škody se samozřejmě spočítá klasickým způsobem:

- 1) stav před trestným činem (turisté se procházejí)
- 2) okamžik zahájení trestného činu - majetek turistů zahrnuje 1000 USD v hotovosti (=22.000 Kč)
- 3) průběh trestného činu (turisté dávají dolary a dostávají obálku s nastříhanými novinami)
- 4) okamžik dokončení trestného činu - majetek turistů zahrnuje 0 USD v hotovosti a obálku v hodnotě 0 Kč
- 5) stav po trestném činu (turisté otevřou obálku a falešný směnárník mizí v davu)

Každý bude souhlasit, že výše škody přepočtená na koruny činí 22.000 Kč jako rozdíl stavu v okamžiku zahájení trestného činu a stavu v okamžiku dokončení trestného činu. Předpokládáme, že málokoho by napadlo brát falešný slib „výhodného kurzu“ jako základ pro výpočet skutečné škody.

Kdyby však platila úvaha podle judikátu 8 Tdo 1601/2016, pak by se musel porovnávat reálný koncový stav (0 USD a 0 Kč) s fiktivním koncovým stavem, který byl podvodníkem slíben (0 USD a 30.000 Kč). Výše (fiktivní) škody by v takovém případě činila 30.000 Kč.

Tím jsme se dostali do sporu: pokud vyjdeme z určitého předpokladu (platí právní úvaha z 8 Tdo 1601/2016), pak dospějeme k nepravdivému závěru (jiný způsob určení a jiná výše škody, než se všeobecně pokládá za správné). Podle zásad klasické logiky z toho plyne, že daný předpoklad je nepravdivý (důkaz sporem).

Pro popisovanou kazuistiku to znamená, že nelze jako výši škody brát výši falešné DPH. Výše škody způsobené daným typem trestného činu je jako vždy daná porovnáním počátečního stavu a koncového stavu:

- 1) stav před trestným činem
- 2) okamžik zahájení trestného činu - hodnota majetku poškozeného činí X Kč v hotovosti
- 3) průběh trestného činu (falešný plátce DPH poskytuje zboží a zákazník je odebírá)
- 4) okamžik dokončení trestného činu - hodnota majetku poškozeného činí Y Kč v hotovosti (platí $Y < X$) plus hodnota zboží
- 5) stav po trestném činu

Výše škody se pak vypočítá takto:

výše škody = úbytek na majetku poškozeného v důsledku trestného činu

výše škody = zaplacená cena včetně falešné daně MINUS hodnota dodaného zboží (!!!)

(neboli jako vždy rozdíl stavů 2) a 4); pro služby to samozřejmě platí analogicky)

Je dokonce teoreticky možné, že žádná škoda zákazníkovi nevznikla a zákazník naopak vydělal! Představme si následující situaci: falešný plátce DPH nabízí zdánlivě velmi výhodně suroviny v běžné ceně 100 Kč/kg bez DPH za prodejní cenu 80 Kč/kg plus 16,8 Kč/kg falešné DPH při sazbě 21%. Kupující tak nakupí zboží v hodnotě 100 Kč/kg reálně za 96,8 Kč/kg (nemůže uplatnit na vstupu falešnou DPH) a realizuje zisk 3,2 Kč/kg oproti nákupu z normálního velkoobchodu.

O žádné škodě už na první pohled nelze mluvit, když kupující na tom ještě vydělal i bez možnosti uplatnit DPH na vstupu. Ano, kupující se domníval, že vydělá ještě více, to už však je jen nesplněný slib a není to škoda způsobená trestným činem.

Pokud bychom přijali chybnou úvahu z judikátu 8 Tdo 1601/2016, pak bychom buď vyrobili nepříjemnou nekonzistenci v základním právním institutu (jednou se počítá škoda takovou logikou, jindy zcela jinou logikou), nebo bychom museli od nynějška ve všech případech úplně změnit naše chápání pojmu škoda.

Z tohoto pohledu je smutné, že se v dané kauze všechny soudy včetně Ústavního soudu (usnesení sp. zn. IV.ÚS 1824/17) bez hlubšího rozboru situace shodly na údajném spáchání trestného činu podvodu ve třetím odstavci, aniž se hlouběji zabývaly logikou, o kterou je výpočet údajné škody opřen. Pokud se nezjišťovala hodnota poskytnutého plnění, pak přísně vzato nelze vyloučit ani variantu, že obviněný poskytoval služby přesně v té hodnotě, jakou reálně inkasoval v penězích, a tím pádem žádná škoda nevznikla. Možná tak nebyl spáchán vůbec žádný trestný čin.

Výši falešné DPH by bylo možné ztotožnit s výší škody jen v těch vzácnějších případech, kdy by ve skutkovém ději objednávky předcházely okamžiku počátku trestného činu. Tedy jen v těch situacích, kdy objednávky probíhaly s plnou vědomostí zákazníka o pravém stavu (ne-)registrace dodavatele k DPH. Až později by dodavatel uvedl odběratele v omyl nebo využil omylu o registraci k DPH a neoprávněně by vyfaktoval zboží/služby včetně falešné DPH. Za těchto okolností by součástí trestného činu byla jen podvodná fakturace. Zjednodušeně řečeno, podvodník by vyvolal omyl jen při placení, nikoli při objednávání za zkrácenou cenu.

V našem schématu by tyto vzácnější případy vypadaly takto:

- 1) stav před trestným činem (zákazník odebírá zboží a nejedná v omylu)
- 2) okamžik zahájení trestného činu - majetek poškozeného zahrnuje zboží plus hotovost X Kč, závazky zahrnují povinnost uhradit kupní cenu Y Kč bez DPH
- 3) průběh trestného činu (prodejce uvede zákazníka v omyl o povinnosti zaplatit s kupní cenou i DPH a neoprávněně inkasuje navíc falešnou DPH)

- 4) okamžiku dokončení trestného činu - majetek poškozeného zahrnuje zboží a hotovost X Kč minus Y Kč minus zaplacená falešná DPH
- 5) stav po trestném činu

Pouze v těchto případech by výše škody zjištěná jako rozdíl stavů 2) a 4) byla rovná výši falešné DPH.

V případě judikovaném pod 8 Tdo 1601/2016 měl obviněný vystavovat daňové doklady s falešnou DPH za různé služby kontinuálně od srpna 2008 do prosince 2010 a měl nepravdivý údaj o registraci k DPH opakovaně uvádět i ve smlouvách („... *opakovaně deklaroval v nájemních smlouvách* ...“). Je tedy zjevné, že minimálně u části žalovaného jednání nemohlo přijít uvedení v omyl až někdy dodatečně. Proto v souladu s výše uvedeným rozbořem nemohla být výše škody určena prostým součtem falešné DPH. Popsaný judikát je nesprávný a dost možná nespravedlivý, neboť vůbec nevíme, zda vznikla škoda a jaká.

V typově shodných případech se má škoda zjišťovat tak, že se nejprve určí obvyklá cena dodaných zboží/služeb. Ta se odečte od zaplacené kupní ceny včetně falešné DPH. Pokud je výsledek záporný, je škodou z pohledu trestního řízení.

Jan Vučka,
advokát

[Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Oasis Florenc
Pobřežní 394/12
186 00 Praha 8

Tel.: +420 255 706 500
Fax: +420 255 706 550
e-mail: paha@dhplegal.com

[*] autor nebyl v popisovaném případě nijak angažován

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc květen 2026](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Institut zajišťovacího příkazu v daňovém řízení: podmínky vydání a obrana v odvolacím řízení](#)
- [Postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis - Funkční pojetí „soudu“](#)

[osvědčení podle čl. 53 a možnost výkonu nálezu v jiných členských státech EU](#)

- [Daňová ztráta a její vliv na lhůtu pro stanovení daně](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)